

Defensie

11
Ministerie van Defensie

Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Telefoon (070) - 3 18 81 88
Fax (070) - 3 18 78 88

Aan Aan de leden van de Ministeriële Commissie voor Inlichtingen en
Veiligheidsdiensten

15 APR. 2002

02g430542

Datum

Ons kenmerk

Onderwerp

015 2002006873

Islamitisch radicalisme in de krijgsmacht

Hierbij informeer ik u over het onderzoek dat de Militaire Inlichtingendienst doet naar de mate waarin Islamitisch radicalisme voorkomt in de krijgsmacht. Aanleiding voor deze notitie zijn de terugkerende berichten in de media en op het internet over oproepen zich bij de krijgsmacht te laten trainen voor de Jihad. Hoewel geen concrete bedreigingen zijn geconstateerd acht ik het noodzakelijk om vanuit een oogpunt van integriteit en veiligheid van belang eventuele ontwikkelingen nauwgezet te blijven volgen.

DE MINISTER VAN DEFENSIE

F.H.G. de Grave

Islamitisch radicalisme en de krijgsmacht

Inleiding

Recente ontwikkelingen op het gebied van islamitisch terrorisme alsmede een door de BVD geconstateerde toenemende radicalisering binnen kleine delen van de Europese moslimgemeenschappen, vereisen dat de MID alert is op het eventueel vóórkomen van islamitisch radicalisme in de krijgsmacht. De identiteitscrisis waarin een deel van de in Nederland opgroeiende moslimjongeren zich bevindt, blijkt sommigen kwetsbaar te maken voor radicaal-islamitische opvattingen en rekrutering voor de jihad. Dit is voor Defensie temeer een zorg omdat Defensie structureel personeel werft onder allochtone jongeren.

De MID onderkent het risico dat, mede in het licht van de door de BVD gesignaleerde radicalisering in moslimgemeenschappen in Nederland, ook Nederlandse militairen banden zouden kunnen hebben met radicale islamitische groepen. Recent werd in de pers melding gemaakt van het bestaan van een website op internet waarin onder andere ook Nederlandse moslims worden opgeroepen hun 'plicht' te vervullen door dienst te nemen in de krijgsmacht en zich militair te trainen. Hierover zijn inmiddels schriftelijke vragen gesteld vanuit de Tweede Kamer. Beïnvloeding vanuit radicale islamitische groepen kan een negatieve invloed hebben op het gedrag van de betreffende militairen (b.v. verspreiding van radicaal-islamitische propaganda onder geloofsgenoten binnen de krijgsmacht, aanzetten tot haat, misbruik van de krijgsmacht en haar middelen, etc.), alsook op de betrouwbaarheid van de krijgsmacht als geheel, bijvoorbeeld als een militaire bijdrage geleverd moet worden aan de bestrijding van islamitisch terrorisme. Dit alles noodzaakt tot een verrichten van onderzoek door de MID.

Islamitisch radicalisme en de krijgsmacht: beoordeling huidige situatie

Op dit moment zijn er geen concrete indicaties dat islamitisch radicalisme een probleem vormt voor de veiligheid en paraatheid van de krijgsmacht. In het licht van de in de inleiding geschetste ontwikkelingen is er echter aanleiding de alertheid van de MID voor signalen, die zouden kunnen wijzen op het vóórkomen van geradicaliseerde islamitische personen, of groepen van personen, binnen de krijgsmacht te verhogen.

Radicaal-islamitische personen en groepen hebben al langere tijd de aandacht van de MID, met name groeperingen in crisisgebieden, die een bedreiging kunnen vormen voor de veiligheid van aldaar ingezet Nederlands defensiepersoneel. In het MID-jaarverslag over 1999 werd reeds aangegeven dat het risico vanuit bepaalde verschijningsvormen van radicaal-islamitische groeperingen voor defensiebelangen, bij crisisbeheersings- en vredesoperaties, toenam. Alhoewel de zorg omtrent deze dreiging voor het ingezette defensiepersoneel zich vooral richt op een exogene dreiging, schenkt de MID, binnen het kader van haar wettelijke taakstelling, tevens voortdurend aandacht aan mogelijke bedreigingen die zich in en vanuit de krijgsmacht zélf zouden kunnen voordoen. Uitingen en gedragingen van defensiepersoneel met een extreemrechts c.q. extreemlinks karakter, maar evenzo uitingen en gedragingen van ultra-nationalistische of radicaal-islamitische aard worden door de MID nader onderzocht.

Een beperkt aantal gevallen (vijf), waarbij sprake was van uitingen met een vermeend radicaal-islamitisch karakter binnen de defensie organisatie, heeft aanleiding gegeven tot

nader onderzoek. De resultaten van deze onderzoeken hebben tot op heden niet geleid tot concrete aanwijzingen dat er sprake is van een radicale tendens onder moslimpersoneel in dienst van defensie.

Islamitisch radicalisme en de krijgsmacht: MID-onderzoek en voortgang

Concreet richt de MID zich nu op het onderkennen van personen of groepen van personen, in dienst van defensie, die een politiek-islamitisch gedachtengoed aanhangen en uitdragen. Onder politiek-islamitisch gedachtengoed wordt verstaan een politiek streven om de inrichting van de samenleving in overeenstemming te brengen met de voorschriften van de eigen islamitische geloofsrichting. De aandacht van de MID richt zich daarbij specifiek op diegenen binnen de krijgsmacht, die deze doelen nastreven langs ondemocratische en/of gewelddadige weg. Het onderzoek bestaat uit een combinatie van veiligheidsonderzoeken met nader onderzoek van incidenten en andere feitelijke gebeurtenissen en gedragingen, en verloopt langs de navolgende lijnen.

Onderzoek

Veiligheidsonderzoeken. Bij indiensttreding bij defensie wordt er door de MID naar alle adspirant-militairen een veiligheidsonderzoek ingesteld conform de Wet veiligheidsonderzoeken. Hierbij worden de justitiële- en politieke antecedenten en de persoonlijke omstandigheden en gedragingen onderzocht. Na het initiële veiligheidsonderzoek wordt dit onderzoek in beginsel elke vijf jaar herhaald, of eerder indien feiten of omstandigheden dit rechtvaardigen. Met de BVD vindt nauwe samenwerking plaats daar waar het gaat om eventuele politieke antecedenten.

Uit de tot dusverre ingestelde veiligheidsonderzoeken zijn geen signalen naar voren gekomen die aanleiding zouden kunnen geven tot zorg omtrent het voorkomen van islamitisch-radicalisme in de krijgsmacht. Hierbij wordt opgemerkt dat uit de ingestelde veiligheidsonderzoeken het beeld naar voren komt van een krijgsmacht die min of meer een afspiegeling vormt van de samenstelling van de Nederlandse bevolking. Op grond van deze waarneming ligt het voor de hand dat de, beperkte doch zorgwekkende, uitingen van islamitisch radicalisme in de Nederlandse samenleving, eveneens binnen de krijgsmacht aangetroffen zouden kunnen worden.

Incidenten onderzoek. Binnen de krijgsmacht zijn commandanten geïnstrueerd om uitingen en gedragingen met een radicaal-islamitisch karakter aan de MID te melden. De KMar en de BVD doen eveneens melding aan de MID op grond van de Wet Inlichtingen en Veiligheidsdiensten (Wiv). Door de MID wordt op grond van de verkregen informatie allereerst contact gezocht met de desbetreffende commandant.

In tegenstelling tot het veiligheidsonderzoek, waaraan een wettelijke termijn verbonden is, is een tijdspad bij dit type onderzoeken niet aan te geven. De duur van een onderzoek kan worden beïnvloed door factoren die buiten de invloedssfeer van de MID liggen. Als betrokkenheid wordt vastgesteld kan de MID een hernieuwd veiligheidsonderzoek instellen op grond waarvan de MID kan adviseren de 'verklaring van geen bezwaar' in te trekken. De betrokken militair dient vervolgens te worden ontslagen. Overigens kunnen ook uit veiligheidsonderzoeken verkregen gegevens aanleiding zijn tot nader onderzoek, zonder

[REDACTED]

dat sprake is van de noodzaak van intrekking van de verklaring van geen bezwaar tegen de vervulling van een vertrouwensfunctie. Als er sprake is van mogelijke strafbare feiten, zal de MID het OM informeren door middel van een ambtsbericht.

Sedert september 2001 is er bij de MID een vijftal meldingen geregistreerd, afkomstig van commandanten, waarin sprake zou zijn van incidenten met een vermeend radicaal-islamitisch karakter. Het ging daarbij om sympathiebetuigingen voor Osama bin Laden en de terroristische aanslagen in de VS. In één van deze gevallen, [REDACTED]

[REDACTED] In de overige vier gevallen ging het om voorbarige, emotionele uitlatingen die later werden ingetrokken en betreurd. In alle gevallen is er in een open sfeer door de betrokken onderzoeksambtenaren gesproken met de commandant, de chef en de betrokken functionaris. De gevallen stonden op zichzelf.

Voortgang

Internationaal islamitisch radicalisme als fenomeen vormt al langer een onderzoeksgebied voor de MID. Inzicht in radicaal-islamitische groepen in Nederland en de personen die binnen het islamitisch radicalisme een rol spelen, alsmede een adequate duiding hiervan in relatie tot een mogelijke bedreiging voor de veiligheid en paraatheid van de krijgsmacht vormen echter een betrekkelijk nieuw aandachtsgebied en behoeven derhalve nadere verdieping. Het opbouwen van een voldoende kennisniveau, en vervolgens het ontwikkelen van specifieke methoden om onderzoek naar islamitisch radicalisme in de krijgsmacht succesvol te kunnen uitvoeren, vereisen een aanzienlijke inspanning en vergen nog de nodige tijd. [REDACTED]. Van belang in dat verband is dat de MID, op grond van de Wiv, geen persoonsgegevens met betrekking tot godsdienst, levensovertuiging, ras, gezondheid en seksueel leven verwerkt. De verwerking van persoonsgegevens die betrekking hebben op bovenbedoelde kenmerken mag wel plaatsvinden in aanvulling op andere gegevens en slechts voor zover dat voor het doel van de gegevensverwerking noodzakelijk is. Een algemene registratie van militairen naar allochtone herkomst of godsdienst vindt dus niet plaats. Dientengevolge ontbreekt een nauwkeurig beeld van bijvoorbeeld het aantal moslims of het aantal personen van een bepaalde etnische herkomst. Ondanks het ontbreken van deze registratie is het evenwel evident dat de MID noodzakelijkerwijs aandacht dient te geven aan bijvoorbeeld de etnische achtergrond van in te zetten militairen bij crisis- vredes- en humanitaire operaties (cvh-operaties). Dit is mogelijk door de veiligheidsonderzoeken van het in te zetten personeel in de samenhang van een uit te zenden militaire eenheid te bezien. De herkomst, of religieuze overtuiging, van deelnemende militairen aan cvh-operaties kan in specifieke gevallen namelijk beperkingen opleggen aan de participatie van de betreffende militair in de missie.

Flankerend beleid

De activiteiten die de MID ontwikkelt passen in het beleid dat Defensie voert, gericht op de preventie van ongewenste verschijnselen in de krijgsmacht en op bevordering van integriteit en loyaliteit van het personeel. In dit verband kan worden verwezen naar recentelijk bekend gestelde nieuwe aanwijzingen inzake integriteit, o.m. over nevenwerkzaamheden, omgaan met defensiemiddelen en vertrouwelijke informatie, en een regeling omtrent ongewenst gedrag. Tevens wordt in de krijgsmacht op dit moment gewerkt aan praktische maatregelen om een mogelijk loyaliteits conflict van allochtone militairen te voorkomen. Daarbij wordt samengewerkt met de geestelijke en maatschappelijke vorming in de krijgsmacht.

[REDACTED]